

Latwefchu Amis.

55. gadagabjums.

Nr. 22.

Trefchdeenā, 2. (14.) Juni.

1876.

Redakteera adrese: Pastor Sakranowicz, Lutringen pr. Frauenburg, Kurland. — Ekspedizija Besthorn K. (Neyber) grahamtu bohde Jelgawā.

Rahditajs: Siras. Wisjaunakabs siņas. Kapehž schinīs laikōs tik dauds ir pretineeki Deewam un pafauligai waldibai — kam ta waina par schabdu besdeewibu? Wiltiba. Stingras seemas. Stobpa jumpramu. Rahds labums mums atļez no besdeligam? Sweiks! pawasarat. Abilda. Studinaschanas.

No eelchsemehm.

Kurfemes zeen. gubernatora kungs isfludina, ka pehž notikuschas nolihšchanas ar Widsemes zeen. gubernatoru, Kurfemes eedshwotajeem, kas grib brihwannas Ameru sehwetawotā isluhgtees fawas luhgšchanas joprohjam ir ja-eesneeds tikai pee Kurfemes gubernatora, un schim buhs ta teesiba ilgadus 25 zilwekeem brihwannas un 10 par pamafinatu maksu atwehleht.

No Kabilles mums raksta, ka 20. Mai bij ta behru deena, kur Deewa preekschā aigahjuscho Kabilles skohlmeisteru G. Fielholdu no basnizas us kapeem pawadijuschi. Leels kauschu pulks bijis basniza fanahzis, fawu mihlu draugu us pehdeju dusu pawadiht. Lihka spredikus tureja pee sahrka un kapa Kabilles firmas dwehsetu gans un wehl ari Sabiles draudses mahzitajs.

Pee Talsu aprinka teefas ir par aseforu us nahkoscheem 3 gadeem apstiprinahts N. Lakschewig; pee Aisputes aprinka teefas Disch-Gramsdes fainneeks Mein Ingeet.

No Annasmuischas (Tukuma aprinki), 16. Mai isejohht tai nakti besdeewju rohkas uslaususchas to lihka lambari, kas ihši stahw pee muhsu basnizas us basnizas kapeem, tur kur muhsu dsimtlunga un ari Jaunpils lunga peederigi gulditi, lai dus no fawahm darboschanahm. Sagli zeredami tur leelu mantu atrast, uslaususchai tahs dselsu restes, kas bij lihka lambara lohgam preekschā, un tā pa to lohgu eelihduschai un diwi sahrkus uslaususchai, kas ar skruhwahm bij sahruhweti. Tai weenā sahrkā lihkim rohku ir iszilajuschai, warbuht dohmadami selta gredsenus atrast, bet neta nau atraduschai un aigahjuschi prohjam.

Al besdeewiba, kas tik drohschi fawus grehka darbus strahda un nebihstahs, ka katru azumirkli nahwe war raut, un tad buhs ja-eet tur, — kur tas tahrps nemirst un ta sohda uguns muhscham ne-isdseest! J. M.

Widsemes gubernas waldiba ir isfludinajusi, ka us preekschu wisas juhdsibas par kirspekles teesu spreedumeem, kur tahs tā ustraugu teefas par pagasteem spreeduschas, pehž pag. lit. § 32. ir diwu nedefu laikā pee gubernatora kunga japeenes.

Rihgā, Ahgels kalnā, leelā lehgera celā 16. Mai pusdeena ohts kauschu kehkis atwehrits, ko Rihgas literariska praktiska birgeru fabedriba dibinajusi. Wisaplahrt tur ir

dauds fabriki, tā ka fabrika strahdneekem un ari dauds ziteem, kam rohžiba nau leela, schi eerikte, kur pret neleelu maksu warehs weseligu ehdeenu dabuht, buhs par leelu labumu.

No Alluksnes draudses lasam, ka tur seemas sehja tā rudsi un abholinsch esohht widuweji; tik retās weetas bijis ja-isar. 9. Mai rihtā tur bijusi 2 zollas beesa sneega lahrta. Rohkeem no sala dauds weetas pumpurischai apfaluschai.

No Behterburgas. Lai nebuhtu atraufchanahs no kara deenesta eespehjana, tapehž us walsšrahtes spreedumu no 1874. g. wiseem jaunelkeem no birgeru un semneeku lahrtas, kas pilnus 18 gadus wezi un wehl nau aigahjuschi garam tam wezumam, kur pee lohsehm ja-eet, jeb nau ari tā fawwatneeki nodeenejuschi, jadohd pases us fawada papihra, kur tas gads usshmehts, kurā teem jameldahs pee deenesta. Tagad nu ministera kungs gubernatoreem usdewis: 1) ka wiseem teem jaunelkeem, kas us pasehm dsihwo ahrrpus fawas draudses un fureem ir ta teesiba us pirmahs schkiras atfwabinaschanu, pee laika ir pee fawas pilfehata- waj lauku pagasta waldibas ja-usdohdahs un wiswehlakais tai laikā no 1. August lihds 1. Nowember jamelde, kur wini dsihwo, ja negrib lohsefchanas terminā paschi nahkt us komisioni. 2) ka sasaulschanas komisiones Juli mehnesi tahm teefahm, kas pases isdohd, darihs wijus tohs sinamus, kam ta teesiba ir us pirmahs schkiras atfwabinaschanu. 3) ka schihs teefas pehž dabutas siņas tuhda polizejohm lai laisch siru, ka schihs to war us jaunelku pasehm peeshmeht.

Saratowas gubernā seemas sehja zaur faufumu un saltumu ir stipri zeetusi. Ari wafareja bij weetahm isnihkusi un bij no jauna jafehj. Salts ari dahrsu lohkeem seedus stipri nopohstijis. Pee silta gaisa un leetus gan lauki wehl atseltu, bet lihds schim wehl laiks negreeschahs labaks. Pee Saratowas andeles platscheem gul wehl laba teefa labibas (lahdi 25 milioni pudi), ko grib pahrdohht un fuhtihš andelē.

No Odesas ir jau schogad pee 4 milioni puhru labibas iswesti. Odesa ir fabehguschai dauds laudis is Turku semes; ari Kreewu walsšweetneela grahamtu flapi esohht drohschibas deht us Odesu atwesti.

Pa wisu Deenwidus Kreewiju pagahjuschahs nedetas bij lohki aukstas. 8. Mai us Krimas salas laudis gahja wehl laschokōs. Krimas kalni, ihpaschi Eschatirdags, bij pawisam ar sneegu apfegti. Isdeenas sniga un bira krusa. Auglu lohki ir pohstā gahjuschi, tā ka us dahrsu augteem masa zeriba. Ari meschu lohkeem jaunahs lapinas nomaitatas.

No Dnepr upes salas Kortizas, lahdas simts familijas kolonistu (Menonitu) 2. Mai aibrauga us zitu dsihwi, us Ameriku. Bitas familijas grib drihs palak eet, bet truhstohht

Rauschu, kas tahm winu dshwofkus pehrf un labi aismakfa. Tur kolonijās gulohf wehl leels pulks kweefchu.

No ahrfemehm.

Gmfas weselebas awotā, kur tagad Kreemu Keisars ustu-rahš un kur drihs ari Wahzu Keisars nobraukš, efoht ari jaunais prinzis Napoleons atbrauzis. Gribetu labpraht beedrotees ar leelajeem waldineeksem, bet schim brihscham tahs zeribas, Franzijs waldibu rohkās dabuht, ir lohti wahjas palikufchas.

Franzijs kara ministers no waldifchanas peeprafijis 260 milionu franku, kas efoht wajjadfigi, lai wisi zeetofkni tohp pareisi fakohpti un kara materials stahwetu gataws.

Italijas krohna printfcha pahris Juli mehnesi nahks us Pehterburgu zeemā.

Weena no jaunakahm sinahm is **Konstantinopoles** fkan tā: Sultans ir gataws atraidihf tohs leelwalstju padohmus un faukt wifus sawus reserwas kara speklus tohpā, ka waretu ar eerohfchu waru nemernekus nospeest.

Sultans pats zaur wifahm tahm ruhpehm efoht lohti fa-ihdfis, turklahf winu beedejoht tahs bailes, ka kahds netihka pehz wina dshiwibas. Tadeht winsch ehdoht tik tohs ehdeenus, ko wina pascha mahfe wahra; wiswairaf mihtojohf zeeti nowahritns pautus; ari nebuhs nekahds labais ehdeenš. Jau agraf sinojahm, ka Sultans labpraht gribetu, ka wina dehls lai pehz wina walda, bet pehz Turku walstelikumeem katreif dabuhn waldifchanu tas wezakais wihrihskis is Sultana zilts, tas nu tagad buhtu wina brahla dehls. Ap scho stahw jau tagad spehziga partija, no kuras Sultanam ari deefgan bail.

No **Konstantinopoles** nahf ta negaidita fina, ka Sultans **Abdul Uziz** ir no sawa keisara krehsla tizis nosweests un trohna mantineeks wina brahta dehls, **Murads** ir par **Turku** keisaru isfaukts. Sultans jau wifu scho laiku bij zaur sawu plehsibu laudihm nemihfch palizis un bij lohti dufmu pilns pret krohna mantineeku, un buhtu tam Deewefin ko darijis, tē nu ta leeta ir apgreesusees ohradi; Murads Sultana eenaidibu pasihdams bij us kahdu laiku aibrauzis us zitureeni. Atpakaf nahzis winsch tika no Sultana tik bahrgi fanemts, ka abi bij ar rohlu pehz fahnu sohina grabufchi un til ziti radi peefkrehjuschi tohs isfchibra. Leeta nahza sinama un leels pulks, ihwaschi wisi preesteri metahs tuhdaļ pa Muradam un weenreis eefahlfuschi newareja zela widu palikt stahwam; nerima, kamehr Murads bij par Keisaru isfaukts un agrakais Sultans ar wifem radeem kahdā wezā pili eeflohdfihts. Konstantinopole gawile. Wisi zere, ka jaunais Sultans spehs semei meeru atkal atdoht. Rediehs nu gan. Englante ta pirma dabuja to sinu, ka jaunš Keisars. Dohma, ka Englandes rohka pulkā bijusi.

Uf kara laufkem tohp wehl tahlak karohfs. Montenegro un Serbija efoht sawā starpā nolihkufchas, ka beedri wifas darifchanas west un ja wajjadfigs buhtu, ari karā eet. Nemeerneeku karaspehls pee Bilajas ir duhschigi ar Turkeem kahwufchees, 350 Turkus nokahwufchi, 1000 aitas, 400 wehrfchu un 60 figu atnehmufchi.

Sultana kriteens. Agraf ne ka spehja dohmaht, Sultana waldibas laiks nobeidsees. Tas katlis, us kura winsch jau wifu scho laiku fehdeja, ir plihfis un winu aprijis. Gan apafsch wina pilsohgeem guleja brunu fugi un leelee gabali, gan winsch ehda tik no sawas paschas mahfes rohkas, gan dshwoja dselu istabā, bet nelihdseja ne ko. Weens drihdis un wifs galwaspilsehts no preestereem ufwedinahts fagehlahs

kahjās un Sultanam Abdul Uzizam peetruhka klaufitaju un bij 46 gadu wezam jakahp no trohna seme un wina weetā uf-kahpa brahla dehls, krohna mantineeks Murads 36 gadus wezs us Sultana krehsla. Winsch atrohd gan Walfi tahdā jufā, kahda reti redsama. Trihs walfs dafās plohsahs nemeers, zitās ruhgt un draude, tautas fengadus apspeestas mohstahs un prasahs zitadus laikus; tahs tautu tautas, kas sem Sultana fzeptera stahw, taisahs drupt; warenahs leelwalstis stahw preefsch durwihm un nahf ar bahrgeem peeprafijumeem; paschōs Turku pawalstneekōs ir isfehlfusees fraume, kas grib aipludinahf wezo Turku buhschanu un nest jaunus laikus, bet schini fraumē fatef trejadi frauti, t. i.: eenaidiba pret swe-fchajeem, Turku tizibas uguns un kahriba pehz zitu Eiropas semju kulturās. Tahda fraume, is laudihm pascheem isdfimufi, ko schodeen ta augstu pazel, to ta riht atkal war dšli nogruht. Waj Muradam buhs tas spehls schinis raibōs zelōs atrast to ihsto, to weenigi derigo? Waj winsch spehs to fadribufcho Turku ehfu notureht no gahfchanahs un waldibas lihkim jaunu dshiwibu eepuhst? Kas to warehs jau tagad noteikt, kur neweena deena nau noredsama. Jo Konstantinopolē walda dumpis, tam waigs drihs atspihd faulitē un meera fweizinafchanā, bet tik pat drihs ari afins lahmas un atreefchanā. Wehl nau fklaidri isfinams, ka tas wifs nahza, ka wezais Sultans wareja tik ahtri nogahftees; waj Sultana dehls, kas pats tureja zeribu us waldibu, un kas bij wifu gwardu wirskomandants, it ne ka nebuhs darijis, sawam tehnam palihdseht; waj ari ministeri jau fenaf paklusu bij wisi metufchees us Murada pufi. Ta leeta wifadi bij smalki nogudrota, jo Murada galwa karajahs pee pawedeena un pee masakahs mifefchanahs breefmas bij gaidamas. Waj nu Murads dohfees paklausigs saweem palihgeem, tai preesteru partijai, waj wedihš to karu tahlak ar uguni un sohini? Af tad gandrihs ari pats gahfsees. Tas labakais padohms gan buhtu, kad winsch nu atwehrtu pilnam sawas auffs teem leelwalstju padohmeem un ar wifu spehlu usfahktu tahs apfohltas labofchanas un weeglinafchanas wifem saweem pawalstneekem doht. Dauds maf paklausigam winam tuhdaļ eefahlfumā gan buhs pret zitahm walstihm jarahdahs, jo ka jaunam waldineekam winam wajjaga, lai ziti to par pilnu usnem-sawā waldineeku rindā; un to tee tik tad warehs, kad winsch nepazeefchamas apfohlfchanas dohs; kad ne, tad wifas agrakahs kontraktes ar reisi ir isbeigtas, ari ta deriba isdsehsta, ka pa Dardanelu juhras fchaurumu swefcheem kara lugeem nau brihw pee Konstantinopoles tuwotees. Apfohlfchanas no wina gaidihš un tāpat lai kura, ko apfohla. Ar goifu neweenu newar ehdinahf. Murads ir gan smalki mahzihts un gudrs wihrs. Bet redsehs, kahdu zelu tas usnemš. Leelwalstis to nogaidihš, bet sawā zelā tahs neliks fchaubitees. — Ari Englante juhfa pulkōs sawus kara kugus us Turku uhdeneem, lai bes wifas nenotiftu Konstantinopolē kahdas fwarigas leetas.

Jaunais Turku Sultans Murads efoht ministerus sewismellejees, kas lihds ar winu grib kristiteem doht dauds jaunās teefibas un walfi dauds leetas pahrgrohfiht us zitu, labaku pufi. — Saldateem grib tuhdaļ ismakfahf wifu lihds schim wehl ne-ismakfahf lohnes teefu. Uf tahm sinahm, ko Turki paschi no kara lauka pasino, wehl arweenu newar ustizeht. Tā wini tagad isfino us wifahm pufehm, ka Bulgarijā wifs dumpis efoht jau apspeests, laudis bareem nahfoht padohtees un teefoht atpakaf wadiri sawas mahjās, wadoni efoht sinami un tilfchoht wisi drihs teefati. Bet schihš sinas gan tik grib zitūs

nemeerneekus beedeht, pilna taisniba tohs nau. Bosnija karo wehl täpat us preekschu. Tur stahw Turku generalis Mughtar Bascha ar jawu spehku.

Turku leetäs tahs leewalstis ar tablaflu farakstischanohe wehl drufzin nogaida; grib wehl ari daschas punktes ohtradi zelt preekschä un peedabuhä tad ari warbuht Englanti us peebeedroschanohä. Bet schim brihscham Englante wehl turahs sawrup. No daschahm pusehm ari sino, ka wisa ta leela pahrgrohstischana Konstantinopolë buhschoht gan stipri ar Englantes sinu notilusi; Englantes weetneekä bij tas patä pirmais, kas sinaja sinoht, ka jaunä Sultans ir eejelts. Englante manija, ka ar tahdu Sultanu, kahds tas wezais bij, draudsibu tureht, ne-eehes nezil gohda, un warbuht metahs us ohtru pusi, peepalihdseja, ka nu kähp us krehsu tahds Sultans, kas apsohla saweem pawalstneekem tahdas teesibas, kahdas wehl ne weena leelwalsts negoidija. So ka tagad no Konstantinopoles raksta, tad jaunais Sultans Murads esohht sawä manifestä apsohlijis zelt senatu ar walsts runas lungeem, täpat ka zitäs walstis; no tahm naudahm, kas lihds schim gabja Sultana makä, jaunais ir 30 milionu pasteru (3 us rubla) atdewis preeksch walsts wajadstibahm, täpat tahs eenahlschanas no wisahm Sultana muischahm un patur preeksch few tilai 5 milonus. Tablak esohht usdewis, lai ministeri tam preekschä leel sawus padohmus, ka waretu waldischanu ta eegrohst, ka wisfeem pawalstneekem, weenalga kahdas tijibas tee ir, buhtu weenadas teesibas. Täpat winsch apsohlahs wisu dariht, lai waretu firsnigä draudsibä un meerä ar wisahm zitahm walstihm dsihweht. Tas wisä nu skan gan deesgan jauki. Bet Jareds, ka to ispidihä.

Kahdas nu ta atzelta Sultana deenas, war gan dohma tees. Tahs sinas nu gan israhdahs ka meli, ka wezais Sultans esohht noschnaugts. Dsihws winsch nu gan wehl ir pamests un tam ir eerahdita pils, fur lai dsihwo, bet waretu scho pili it labi ar par zeetumu nosaukt, jo wihrs tur tohp apwakhts, ka nedabuhn ne sohli isspert, jo jabihstohs, ka winsch nedabuhn fur pamukt un us zitahm Turku walsts pusehm nogahjis kahjäs zeltees un raudstih atpakal eetilt waldbä. Agrak Sultans tahdus nemihlus pretineekus mehdsä ihfi noleetah, kas sin ka ari schim ees. Ari schim brihscham Abdul Uzizam, kas lihds schim fewi par Deewam lihdsigu eestahjahs, wisa tagadeja paseminaschana jau ir ka nahwe. Resen tam wehl kalpoja 6000 sulaini, 935 stalmeisteri, kutscheri un staku puishä, stakds stahweja 625 lepnalee sirgi; seewu pili dsihwoja 1200 Sultana seewas, ehdeeni preeksch Sultana pils makfaja ilgodus 14 milionu franku; 300 musikanti un pilsdseedataji ilgodus patehreja 2 reis til dands ka wisa kara ministerija, pilis augstais lunge buhweja pa eelu eelahm, fur ween aze usdohmoja — un tagad wihrs fehseh weentulis sawä lambarit eeslohdstihä, drebedams, ko nahksch azumirklis nehä. Jaunais Sultans lizis issinoht, ka wina preeksch-gahjeä patä no fewis, redsedams waldbas gruhstibas ir atfajees no trohna. Ir ari gan usrahdams weens raksts, ko wezs Sultans parakstijis, ka winsch atkappahs no waldischanas, bet Deewsin, waj to buhs labis prahtis parakstijis.

Spanija Baslu prowintzes atkal jau sahlt tagadejam kehnam pretotees; laudis tur usdohmajuschä brihwalsti zelt, bet waldischana ir labu teesu kara spehka turp nosuhthjusi, lai tahdas dohmas ishsen.

Wisjannafahs sinas.

Konstantinopole. Murads V. no wisahm Giropas leelwaldbahm par Turzijas sultanu peenemts. Sultans lizis pee Serbijas waldbas peerast, kapeh; tahdu leelu kara spehku gatawojoht un pagehr, lai wisas kara-sagatawofchanas tuhliht leel pee malas.

Herzogowina. Nemeerneekem isdewees wairak kautindä Turkus sakaut un pahri tuhstoschus no wizeem sawangoht. Tagad nesin, ko ar scheem eesahkt, jo weetas truhst, fur schohs apzeetinatus tureht; tadeht lubguschä Austrijas waldbu, lai sawangotus usaem pee fewis, jo zitadi wisi esohht janonahwe. Sultans nemeerneekem peefohlijis pilniq peedohschanu un sohda atlaischanu, ja 6 nedelu laika, kamehr Turku kara spehki pameeru turehs, wiam padohdahs un Turkeem atkauj Nisät zeetohlsnim prowiantu peewest. Redsesim wai nemeerneeki jauna Sultana sohlschanahm wairak tijehs nekä wezaja un labprahtigi padohfees. R. S—z.

No Turkeem. Atstahditais Sultans Abdul Uziz ir tatschu sawas azis aisdarijis. To jau wareja dohmaht. No Konstantinopoles sino, ka wezais Sultans sawä zeetuma pili patä few galu padarijees, ar schkehrehm rohkas ahderi pahrgreedamees. Ka tas nu nahzees, kas to wisu lai issin? Jaunais Sultans, gribedams fewi taisnotees, ir lizis usnemt protokoli, fur 19 dakteri apleezina, ka wezais Sultans ir rohkas lohzeeli ahderi patä few pahrgreesees un ta tad ar asinim aigahjis. Lihkis tifa ar leelu gohdibu Sultana kapds noquldihä. Ku jaunajam Sultanam buhs weens amins no kruhtihm nowehlees, jo kamehr wehl wezais dsihwoja, bij arweenu pretoschanahs jabihstahs, ari zitäs walstis wareja wilzinaht, tahdu walduceku par pilnu eestahht, kas til zaur kahdu dumpineeku pulku ir isfaukt. Tagad, fur nu preeksch-gahjeä azis aisdarijis, Murads ka pilnigä martineeks stahj weeta.

Konstantinopolë schim brihscham nu gan Englantei ir ta pirma rohka. Ka dsird, tad Murads, wehl ka prinzis wairak nedelas, fur bij ka pasudis, esohht klusu usturejees Englantes konsula namä, tur esohht Turku preesteri un wiswifadi sawas fanahstschanas turejuschä un wisu pallusu smalki norunajuschä, ka Sultana Abdul Uziza waldischanu gahst un jaunu weeta zelt. Englante sinams tagad neleekahs ne ka no wisa ta sinoht. Pastarjam zitäs walstis tura sawas tahlafas norunas, ka ar to dsihwi Turks lai paleel. Gmfa, fur Kreemu Keisars tagad miht, tura ildeenas konferenzenes schini leeta; tahs 3 keisaru walstis stahw draudsiq us weenu pusi; turpretim Englante atkal us ohtru pusi un ka beidsamahs sinas skan, tad Englante rauga ar wisu spehku ari Franzju us Turku pusi dabuht, atfauklamahs, ka jaunais Sultans jau griboht tahdu brihwisku waldbu Turks eewest, kahdu ween til war wehletees; ka tahdam wihram lai nu ne-ustiz un eedrohshinahs wiau wehl apdraudeht! Englantes kara fugu eet pulkeem us Turku semes pusi un buhs driht tur tahds missums leelo brunu fugu, ka ne fur wehl nau tohpä redsehts. Englantes kara fugu spehks ir gandrigh til leels, ka zitahm walstihm kohpä; bet wiasä kara spehks us faufas semes nau nezil wehrtibä. S.

Kapeh; schinis laikds til dands ir pretineeki Deewam un pasanligai waldbai — kam ta waina par schahdu besdeewibu?

Daschi spreesch, ka besdeewiba zaur skohlahm wairojahs, jo senalds laikds, kad laudis netapa til dands skohloti un dsihwoja wehl eelsh tumstibas, tad bija wairak pallausibas un pasemibas; wee-auguschä rahdija pasemibu un pallausibu pret lungeem un waldeekem; behrni bija pallausigi saweem wezakeem un maises tehweem; gohds un kauniga dsihwofschana bij redsama pee wezeem un jauneem laudihm, kas behrneem un nepee-auguscheeem nedewa apgrehzihu zaur besdeewibu, tad ari nenotika til dands pretoschanahs, suhdstibas, kauschanahs, asins-illeschanahs, netaisnas leezibas u. t. pr. ka tagad, fur

nu wisâs malâs augtas un semas floblas zet, lai wisi jo wairak tiftu mahziti un pee goismas nohtu.

Kad to tã pawirjchu apluhko un ihsti gruntigi to besdeewibas dihgli nemekle, tad gandrihi tã israhdahs, ka zaur floblahim tahda nefahrtiga dsihwe pasaulê rohnahs. Jo mahzihis zilweks ahtrati apker ari wisus sawus kaunus darbus aistahweht un sawu laiskumu lohpt ne ka nemahzihis un mulkis zilweks. Ne reti pee teem pahrflobloteem jeb pahrgudrajeem redsamis, ka tee wairs nei Deemu bihstahs nei no zilwekem kaunahs. Kas til tãhlu zaur floblahim no prahta isgahjis, ka nelahdu zitu fohdibu par grehkeem wairs negaida, tã tikai to laizigu, tas til ranga no fchihis isbehgt, lai tas notiftu waj zaur meelem, behgshanu jeb ari zaur sleglawibu. Tãpehz besdeewigam zilwekam ta flobla jeb augsta mahziba tikai par nelaimi un samaitashanu, turpreti tam deewabijigam atkal par laimi un swehtibu.

Bet no kam ta besdeewiba, kas dascham, ir peclipusi, gadijusees? Waj ta winam flobla buhdamam peestusehs, jeb ta jau tam ais ahdas fahkuse falt, cekam tas floblu apmekleja? — Kad neweenã flobla flobleni us besdeewibu netohp mahziti, bet katra pahrgalwiba aisleegta un strahpeta, un deewabijashana pehz Deewa dohteem bauschleem un Jesus ewangelijuma mahzita, tad tee jauneki, kuri febaku besdeewigus zetus staiga, nebus wis flobla to besdeewibu mantojuschi, bet pee teem buhs ta pahrgalwiba jau preeksch eestahshanahs flobla eefaknojusehs. Bet kas tad to pirmu besdeewibas fehllu behrnu firdis eemet? To pirmu nepaklausibas fehllu, (jo zaur nepaklausibu besdeewiba zefahs), wezaki, tas ir tehws un mahte, sawu behrnu firdis fehj. Katris tehws un mahte gan wehlahs, lai wiru behrni gohdigi zilweki buhtu, bet daudseem truhlti sapraschanas sawus behrnus us paklausibu eeradinaht, un ta besdeewibas fehlla teem pascheem nesinoht no wineem behrnu firdis teel eemesta. Tas noteek waj nu zaur kaunu preekschihmi ar darbeem, ko behrni no wezakeem reds darom, jeb zaur grehzigu runu, ko behrni no wezakeem dsird, wisuwairak, kad behrni dsird wezakus leelamees ar besdeewigem darbeem, kas teem isdewuschees, ko tee tad par peeklahjigu tikumu eerauga un tad zeeti pee ta turahs.

Tad besdeewibai ir leels palihgs pee wairoshanahs, ta brihwiba, ar ko zilweki no wehrgu buhshanas atswabinati, kad ta nefapratigi no dascheem tohp walkata, ar to leelotees, ka teem it ne kas newar ko pawehleht jeb aisleegt, wineem esohht wala dariht, kas pascheem patihk. — waj tas buhtu labs jeb kauns — waj zilwekam par gohdu jeb kaunu. Nemfim par peemehru nabaga wezakus un atraitnes, kas nespehj sawus behrnus paschi isaudsinaht un kureem jadohd deenesta un audsinafchana pee fainneekem, tad jau leelais wairums ir tahdi wezaki, kas behrnus fainneekam nodohdami tohs nepamahzihis, lai paklausigi un pasemigi pret fainneeku jeb maisis deweju buhtu, bet behrnam dsirdohht fainneekam peekohdina, lai behrnu no rihteem agri no meega nemohdina, lai pahri nedara, us ganeem ar fausu maisi neraida, bet lai peekohdam sweestu jeb kreimu lihds dohd. Behrnam to dsirdohht, rihtos no falda meega ir gruhiti atmohstees, kur tad fainneezei rihtos diwi lihds trihs reis ja-eet lutellitis mohdinaht. — us ganeem faufa maisie bes gluma peekohda gruhiti noriht, lai gan pee wezakeem faufa maisie bij gahrda un smekiga. Kad pehz lahdam nedekahm atnahk mahte sawu meitinu jeb dehlinu apmekleht, tad ir daschadas fuhdsibas; fuhds par agru zelschenu, sliktu peekohdu un ka fainneeks jau ir pehreenu peefohlijis.

Mahte eet pee fainneeka schelotees, kalab winas dehlina pahri darohht? — Kad fainneeks un fainneeze atklahj preeksch mahtes dehlina mainas, ka no rihteem diwi lihds trihs reisahm ja-ect no meega mohdinaht, un dehlinsch zuhlas karturelds jeb zitur kur laidis fahdi dariht, tad mahte behrnu nesa bahrs, lai sawã deenesta mudigaks buhtu, bet eepreezina dehlinu ar to apfohlischanu, ka ilgaki pee schi fainneeka ne-atstahs ka til fcho gadu; zitu gadu usmeklehs labaku fainneeku. Zaur to nu zelahs pee behrna flinkums un glehwiba, ko pascha meesiga mohte tam kaulos eepohsteja; un waj flinkums nau wisas besdeewibas eefahkums? —

Besdeewiba nemahs par apsegu ari wisus tohs likumus, kas grib zilwekus no meefas strahpes atswabinaht. Tas likums gan norahda, ka meefas strahpes weeta ir eewesta zeetuma (areites) strahpe. Schis likums sinams til sihmejahs us pee-auguschleem un prahtigeem zilwekem, bet ne wis us nerahtneem behrneem, ko til ar rihtstehm par derigeem zilwekem war isaudsinaht. Kad kalpi jeb atraitnes nodohd sawus behrnus pee fainneekem par ganu, tad jo wairak ir tahdi tehwi un mahtes, kas behrnus nepamahzihis, lai pasemigi, paklausigi un wisur tschalli buhtu, bet teem to padohmu peedohd, lai nebaidahs, fainneeks jau tagad nedrihtst tewi ar pehreenu briedht. Kas tad war no tahda behrna isnahkt, kuru fainneeks nedrihtst no pahrgalwibas un flinkuma ar rihtsti us tikumu apgreest? Tahds tad peenemahs augumã, besdeewiba, reebigs zilwekem, few pascham par gruhitumu, saweem wezakeem par kaunu un behdahm. Kad gans zaur flinkumu jeb pahrgalwibu, lohpus labi ne-uspafedams dauds fahdes padara, jeb lohpus fahlahde, teem lahjas un ragus atfidsams, tad nepazeeschamu fahdi leel fainneeks apspreeht; bet kas tad lai to fahdi atlihdina? — Sainneeks eet pee pagasta teefas, fuhds par ganu, kas tekam lahju atfitis, kasai ragu nolautis, zuhlai gubshas pahritis, jeb waj labibas lauka til un til fahdes padarijis, un luhds teesu, lai fahde tiftu atlihdinata; tad teefas wihreem leela galwas grohshana, nemas newar isgudroht, ka lai to fahdi atlihdina, gana lohne nemas til leela nau, ka waretu fahdi atlihdinaht. — kur tad beidsohht spreedums jataisa tã: Sainneekam ta fahde japeezeesch, ja gans to no mulkibas padarijis. Kad fainneeks teesu luhds, lai ganu eebrihd ar lahdu strahpi, ka turpma wairs tã nedaritu, tad teefas wihri atbild: Ka tad lai apstrohpe, — tagad jau meefas strahpe atzelta; gans teek gan norahts, lai zita reisã tã nedara. Bet waj ganam tahda norahshana kerahs pee firds? Gans eet us mahjahm swilpodams un flawe teefas taifnu spreedumu, ka fainneeks tam neko nepadarija. — Sainneekam nebuhtu tahda fahde nemas jazeesch, neds ari ta fahde buhtu padarita, kad fainneeks buhtu ganu zeetaki ar rihtsti waldijis, ko ne weens likums tam neleeds. Kad wezaki, kas sawus behrnus tã ir audsinajuschi, un tahdus besdeewneekus pee fainneekem nodewuschchi, tad newaijadsetu wis fainneekam to padaritu fahdi peezeeht, bet nospreest teem gana wezeekem to fahdi, kas zaur wina behrna flinkumu un pahrgalwibu notifusi, aismakfahht, kapehz tahdus behrnus ka lohpus isaudsinajuschi; tad dasch pahrgalwigs behrnus wehl deriga laika dabutu no tehwa jeb mahtes fufas, no pahrgalwibas fargatees, kas tad wairak geldetu, ne ka teefas norahshana. Kad tahds pahrgalwneeks trahpahs deenesta pee lahda bahrga fainneeka, kas tahdu pahrgalwibu nezeesch un nem rihtsti rohla, tad gans greesch fainneekam kruhtis preti un faka: „prohwe!“ un kad fainneeks nespehle, bet schauj us ahdu, tad gans laisch telas wata —

un kur tad noskreij? Kur zitur kā pee faweem meefigeem wezakeem, kureem tad brehdams suhds, ka ir ar tik un til siteeneem fadausihis. Ko tad nu wezaki dara — waj tee behrnu fabrihdehs un dshs atpakal? Ne — tee dohdahs tuhliht pee pagasta teefas un suhds, ka fainneeks ir til neschehligi wina behrnu fashis. — Teefa fauj fainneeku preekschā. Saimneeks atnahk preeksch teefas, tohp nu no gana tehwa jeb mahtes apfubdschis, ka esohk wina behrnu ar ne-isskaltameem siteeneem fashis, ka gandrihs gaudenu pataisijis. —

Saimneeks pogebr, lai gans teefai faka: par ko winsch tahdu strahpi buhtu dabujis? Gans atbild: ka it nemas ne-esoht wainigs bijis. Saimneeks neseeds, bet faka, ka winsch gan gribejis par to un to pahrgalwibu ganam pahru reisu ar wizi uischaut, bet winsch esohk ismuzis, un aisskrehjis pee sawa tehwa. Gans turahs pee sawas subdsibas, ka no fainneeka ar leelu sibu dabujis us ribahm. Saimneeks paleek pee sawas isteifschanas, ka gans ir ismuzis. — Teefa usleek subdsetajeem, lai ar leezineekeem peerahda, ka gans tahdu smagu pehreenu dabujis. No teefas us mahjahm eijoht tehwan ekriht prahtā, behrnam prasht: Waj tad fainneeks temi rik- tigi fashita, kā tu man suhdseji? Behrns atbild: kad nebuhtu ismuzis, tad jau buhtu gan dabujis. Tehws sabaidahs — kad nu newarehs peerahdiht, tad prozesh newinnehs, tapehz eemahza behrnu lai melo, un lai tik faka, ka fainneeks wina ir fashis. — Dhtrā teefas deenā leezineeki wairak nesin peerahdiht, kā to fshadi, ko gans padarijis, un ka fainneeks gan gribejis wina pehrt, bet gans aismuzis, tad labi nesinoht, waj fainneeks kahdu reis trahpijis wixam uischaut, jeb ne. Sehns no tehwa skubinahs meloht, faka, ka fainneeks wina nokeh- ris un tad fashis. Ko teefa schi leetā spreesch? — Kad gans nebuhtu ismuzis, tad tatschu pehreenu buhtu dabujis. Kad fainneekam tas ir sinams, ka tagad nau brihw neweenu pehrt, tad fainneekam wajjaga subdsetaju noluhgt, un kad to negrib dariht, tad us 12 stundu aresti dabu. Kad nu gans, kam peenahzahs par sawu pahrgalwibu rikstes dabuht, behrns buhdams tahdu teefas spreedumu dsird, kas tad to lai no pahrgalwibas atgreesch — ka no tahda war gohdigs zilweks is- augt. Kas eespehs tahdu par gohdigu zilwetu taisht, kad wina meefigi wezaki us meleem, flinkumu un pretestibu po- mahza un teefa wehl to aisstahw? — Un tatschu preeksch tee- fahm nau it ne buht tahda likuma, kas leegtu tahdai palaidi- bai sawu rikstes teesu. Waj skohlotajs wehl spehs eeksch diwi jeb trim seemahm tahdas niknas shales no wina sirds is- raweht? — Lai Deews skohlotajam palihds, bet to gandrihs newar tizeht. Zo kad tahds, kas no masahm deenahm eeksch pahrgalwibas ir audsis, un discha zilweka wezumu fashneedsis, waj tad tahds tad beedrosees ar gohdigeem zilwekem? — Al ne! winsch mellehs draudsetees ar teem naktes wasankeem un frohga brahlisheem, kuru gohda darbi ir kaufchanahs, afins- isleeschana, trahpschana, meloschana, sahdsiba un wifadi tum- sibas darbi. — Kad tahds nu sawā laikā kahdā grehlā un launā kriht, tad wezaki raud un schehlojahs: „Kas to buhtu dohmajis, ka mans behrns tahdā launā kritih!“ — Al juhs akli wezaki! — Kā tad newarejat to dohmaht un eeklatiht, kad paschi tee pirmee bijajt, kas sawu behrnu no masahm dee- nahm us flinkumu, meloschanu un pretestibu eeradinajusch, kā tur wareet gohda prahtu, labklahschonu un preeku gaidiht, kur netikumumu eseet sehjujschi?

Besdeemibas nerimsees, kamehr deenesta dewejeem un mai- ses tehweem gribehs aisleegt, pahrgalwigus behrnus un nepee-

auguschus deenestneekus, par wina pahrgalwibu — ja zitadi nelihds — ari ar rihstehm pahrmahziht, lai sin pehz zetorta bausla turetees.

H. Heileberg.
Pag. wezatalis.

Wiltiba.

Kahdam kaufmanim Parise pasuda naudas maks ar 10 ban- kas pawihreem, no kureem katrs papihrs bij 10,000 frankus wehrtiba. Kaufmans isfludinaja atradejam, ja tas schim naudu atdohtu, doht 10,000 frankus pazelschanas algas.

Behz diwahm deenahm, wehlā wakarā, kad kaufmans no- skumis pee sawa rakstama galda sehdeja, kahds nabadsiigi gehr- bees wihrs wina kantori eenahjis fazija:

„Waj juhs eseet patš kungs?“

„Gsmu.“

„Waj juhs eseet maks pasaudejuschy ar 109,000 frankem?“

„Gsmu gan; waj juhs sineet —“

Wihrs nekauj kaufmanim tahlak isrunaht, iswelk maks no labatas un kaufmanim pasneegdams faka:

„Waj tas ir?“

„Ir gan“ kaufmans eefauzahs un skaitija wehrtpapihrus, waj buhs wisi.

„Waj wisi?“ wihrs waizaja.

„Wisi, es pateizohs, un schē jums ir tee 10,000 franki, ko apfohliju par pazelschanas algu.“

Ar teem wahrdeem kaufmans atradejam pasneedsa weenu no teem 10,000 papihreem, bet tas preti nemdams atbildeja:

„Kungs, eseet tik labi un ismaineet man to sikhakā naudā; jo kad es tahds nabaga wihrs mainitu 10,000 leelu papihri, tad ziti dohmatu, ka tas nau mans peederums un man waretu useet kahdas kesas un wasaschanahs pee teefas.“

„Taisniba gan!“ kaufmans atbildeja un tam atskaitija 10,000 frankus selta naudā.

Wihrēls, pateifdamees, naudu fanehmis, aishahja un kaufmans lihds ar sawejeem lihgsfmojahs, ka sawu mantibu bij atkal dabujis.

Dhtrā deenā kaufmanim wajjadseja us bankas ismaksahk naudas summu. Winsch nehma tahs 10 bankasnohtis, katra pa 10,000 franku, un pasneedsa kasirim, bet schis tohs nau- das papihrus aptureja, jo tee bij wisi salschy.

Tā bij kaufmans atradejam pee sawas pasuduschas naudas wehl 10,000 klahk peemaksajis.

Stingras seemas.

18^{75/76}. gada seema patlaban aistejusi, kas mehreni stingra un wifai plika buhdama, sawas nabadshbas pehdas daschds apgabalds atstahjusi, eeksch kurahm wahja rudens sehja un labibas dahredshba jau tagad parahdahs. Tai plikai seemai Latwju awifes peeminas weetu eeruhmedami peebeedrojām tai winas nelaiikas mahsas, kas wehl stingrakas bijuschas:

822. gadā Citopas leelahs upes, kā Dohnawa, Elbe u. t. j. pr. bij tik zeeti aissaluschas, ka mehnescheem pa winahm wareja braukt ar smageem wesmeem.

866. „ Adriatikas juhra bij aissalusi.

991. „ wifs aissala un issala, sehjas isnihka un tas gads beidsahs ar badu un mehri.

1067. „ Wahzija dauds reisneeki us zeteem nosalo.

1133. gadā Bo upe Itālijā aifsala, turpat wihna wahtihm no falkuma stihpas nosprahga un lohli plaisaja knaušskledami.
1236. " Dohnawas upe lihds pašam dibinam bij aifsalus un ilgu laiku tahda turejahs.
1316. " bij til stingra seema, ka pa wisu Bahziju sehja isputeja.
1339. " zeetas seemas labad Skohtu semē bij tahda dahrsiba, ka nabaga zilwekem waijadseja ehst sahli un dauds no teem nonihka bada nahwē.
1432. } gaddas bij dikti stingras seemas un weenreis sneegs
1433. }
1434. }
1468. gadā til stipri fala, ka Bahzija saldteem wihnu, kas wineem tika dohts, waijadseja ar zirwi fapapaht.
1709. " seema bij til stipra, ka salums 9 pehdas eelsh semes bij eelihdis
1716. " us Temses upes bohdis uszehla un tirgu notureja.
1812. " bij til bahrga seema, ka dauds Frantschi Kree-wija nosala.
1814. " naktis un deenas pa Temses upi brauzā leelas fraktis ar tschetreem sirgeem preekschā, pat Aprika mehnesi.
1876. " bij til leelas plikfala, ka Rihgā uhdens truhbas eelsh semes aifsala. on.

Skohpa jumprawa.

Nesen nomira Holandes semē kahda skohpa, weza jumprawa, kura wisa fawā dshwes laika zitu neko nedohwaja un negahdaja ka ween to, lai waretu jo leelaku naudas krahjumu fawahkt.

Naudas skaitishana un noudas skana bija winas weeni-gais preeks. Kad nu weza skohpule bij skima un jau us nahwes gultu guleja, atnahza daschi kaimini winu apmekleht un sklimiba to meerinaht, bet kad ta tohs eeraudsija eenahkam, tad ta wineem meta ar rohku, lai winu laischoht meerā. Tee fanabzeji redseja, ka sklimneeze ar rohlahm fawds galwas matōs ko mekleja, teekams weenu masu atflehdsinu atrada, to isnehmuse eedewa weenam no teem skahthuhdameem un lubdā, is kahdas paslehytas weetas weenu kastiti atnest. Kad kastiti atflehdā un attaisija walā, tad wisi redseja, ka ta bij pilna ar selta naudu. Sklimneeze mehlejahs, lai schohs spohschus selta gabalinus winas preekschā us kahda balta schkihwa skaita. Tahda naudas skaitishana un skaneschana pedarija sklimneezes waigu it rahmu un meerigu. Us weenreis sklimneeze fagrabhj wisus sawus spehtus skohpā un schaujahs sehduš, grabhj ar fauju is schkihwa selta gabalus un ar trihzedamu rohku bahsch no teem pilnu muti; bet ar wisu pilnu muti selta bij drihs azis nahwes meegā ja-aifslehds. Is schi pateesiga atgadijuma parahda, ka weens sikhstulis schē dshwodams fremt faufu maies garohu un fuhz kahdu sikes schauņu, mirams grib wisu selta laudsi apriht un lihds nemt; bet rakstihst fahw: „Mehs ne neeka ne-efam eenesufchi pasankē, tad ir sknams, ka mehš ari ne neeka newaram isnest 1. Tim. 6, 7.“ —

J. W—g.

Kahds labums mums atlez no besdeligahm?

Besdeligu pahris ir katru deenu 16 stundas darbā, un katru besdeliga ehkina, zaurmehra nemohi, sawus behrnus katru stundu 20 reis, kadehl tee abi wezaki ir katru deenu wairak ne ka 600 reis pee sigda. Kad nu katru no wezajahm besdeligahm katru reis 10 lihds 20 kahparu-kustonus atnes, tad weens besdeligu pahris isnihzina katru deenu masakais 6400 tahdu kustonu. Wezakajeem pascheem waijag preeksch ustura lihds 600 knauschu un muschu. Ta tad zaur weenu besdeligu sigdu ween katru deenu 7 tuhst., katru mehnesi 210 tuhst. skahdigo kustonu teek isnihzinahts. Kad wezahs besdeligas pirmaja mehnesi, kamehr winahm wehl behrnu nau, 30 tuhst. kustonus pabruhle, tad tas isnahk pa wisu wafaru us weenu besdeligu sigdu no 7 dshwibahm 576 tuhst. kustonu. Ja nu weenā skahdschu tikai 100 pahru besdeligu us-turahs, tad tee ar saweem masinajeem isnihzina weenā wafarā pahri par 57 miljoni skahdigo kustonu. — Nau, kahds labums mums atlez no besdeligahm! — — H. D. B.

Sweiks! pawafarai.

Sweika! mihla pawafara,
Ei muhsu mihlais wees! —
Wise nu ka no jauna gara
Pildihst, fahk ateshwotees.

Butnu balsis birses skani,
Wisu firdis eelihgimo;
Pukes, skahdi, lohli saki,
Katru malu appuschko.

Lohpini pa satu sahli
Schkadami barojahs,
Ganinsch turpat, ar netahli
Dseed, ka mescha atbalstahs.

Saimeneeze faknu dahrsā
Isehj sawas sikhsknes,
Behrni atkol winā malā
Laisa puku dohbites.

Saimeneeks ar saweem puischeem
Laukōs strahda, sehj un ar.
Nu ir darba, leeleem, maseem,
Katriš strahda, ko til war.

Kad nu prasa: kas padara
Wisuš tabdus raischigus?
Ta ir mihla pawafara,
Ta dar' mudrus, preezigus,

Tadehl sweika! pawafara,
Sweika kotrā mahjinā.
Un tam skungam gohds un skawa,
No ka esi shtita. — en.

Atbilda.

A. S. — J. Baldeems! Tiks drihs usnemts. Dehl tahs obras leetas redsechu turpmā. Latw. aw. apghdatajs.

Latw. Awischu apghdatajs: J. W. Sakranowicz.

Apdrohščinafšanas beedriba

"Zafor"

M a f f a w â,

pilnīgi eemakšahs gruntskapitāls 2,500.000 rubl. fudr., usnemahs apdrohščinafšanas pret krusas šahdi no wifadeem lauku augleem par mehrenu apdrohščinafšanas eemakšu tais gubernāš **Widsemē, Kursēmē un Witebškā.**

General-agents **Paul T. Scheluchins,**
Rihgā, sūnder eelā Nr. 29.

Agentu weetneeki ir:

Pehrnamā — N. A. Lanškij l.

Tehrpatā — Ed. Lehbert l.

Rehšis —

A. Peterfen l.

Walmereē —

W. Ebiel un beedris

Limbaschōs —

Rehšis,

Waltā — J. Zelinskij l.

Witindā — G. v. Blosfeldt l.

Werojā — Friedr. Karlsen l.

Leerajā — Alex. Eörensē l.

Wentšpilē — W. A. Brubns l.

Lutumā — W. Brindenshof l.

Kuldigā — D. Leo Freisfeldt l.

Talsōs — W. Kronberg l.

Aisputē — J. v. Grot l.

Dinaburgā — S. Bierič l.

Witebškā — S. Bloch l.

Položkā — A. B. Litwinow.

Cewehrojams Talsōs un Talsu aprinkī.

Lai eespēhju andelei us preekšču geldigu atšwaru doht, pahrdohdu wifās teh-
rauda prezes is weena jau 106 gadus pašahwošča angļu fabrika Scheffield
pilsēhtā, ari prezes is weena no teem flaweteem Remscheidera fabrikeem, un tahs
wifēem pašihstamahs Ģistkar tehrauda leetas, — no šchihš deenas is fawas tehrauda,
wirzās, tabakās un zigarū bohdes, pašcham peederigā namā, par tik lehtu zenu,
kā lihds šchim Talsōs nau peedšihwohts; eespēhju ari par tehrauda prezes
ihstibu un geldibu, kas no manim teel pirktā, peeklahjigu galwoščanu doht.

Ruhdsu tadeht fawus zeenijamohs pirzejus, manim to lihds šchim pilnigā mehrā
dahwinato uštizibu ari us preekšču parahdiht, un šohlu, kā lihds šchim, tā ari us
preekšču, šcho manim rahdito uštizibu zaur riktigu un kreetnu ispidišchānu wifōs
usdewumōs raudsiht wairinaht.

J. Lilienberg.

Sina.

Sawcem wezem draugeem un pašihstameem, un
ari jauneem nepašihstameem, es daru sinamu, ka es
katoku eelā, teescham pretim S. Alunana l. grab-
matu bohdei.

jaunu wihnuši
ar jaukeem, ehrtēem kāmbarēem
esmu eerikējis,

kur es fawus weefus ar wifadeem, ir ar teem laba-
keem dšebreeneem, tāpat kā ar ehdeeneem, par lehta
maksu waru usnemt. Turklāt man javeemin, ka es
fawu wezo, ilguš gadus tureto wihnuši, pee
pašča tirgus platšča (pee Sohšes) ir
turpliku tureschu.

Zelgawā.

P. Mittler.

Jour šcho daru wifēem sinamu, ka es fawu dših-
woll no katoku eelās us kangiēfer eelu Nr. 6
esmu pahzēhtis, un ari peedahwaju us preekšču

jaunas wihles

wifadās fortēs un jau uszirtsas wihles ari
apmatnu.

J. Briss,
wihku taitājis.

Weetas pahrmainišchana.

Augstai mušchneezibai un augsti zeentat publiskā
daru zaur šcho padewigi sinamu, ka es fawu

manufaktur-andeles weetu

no kolonadeem esmu pahzēhtis us **Gordona** namu,
Zelgawā, katoku eelā Nr. 3, blakam **Lan-
towofy un Riccop** l. l. andeles weetai.

Par lihds šchim man parahditi uštizibu pateikda-
mees, kuhdsu to us preekšču ari man ne-atraut.

J. J. Stern.

Wislabato

sehgel- un maizu drahtu,

ari par darbu drabnahm preekšč kalpeem lohti de-
riga, dabuja un peedahwa

A. Schweisinsch.

Wifadus

nandas wehrtibas papihrus

pehrl un pahrdohd

Danl. Minus,

Rihgā, wehwereelā, pašča namā pee llinu-swareem.

Teem irx **Wohsus un praweeschi.** Bihbeles
šwehtu špreddikis Dikkeku basnizā. Widsemnē, fag-
zihš 1. Septembri 1874 no mahziltaja N. Dširne.
Maksa 8 kap.

Zelgawāš **Datw. kurlmehmu šohla** at-
saldihš šohlas bebrnūs us wafaras wafas nedekahm
feštēem, tai 19. Juni. Šohlā atkal jafas-
nahl šwehtēem, tai 1. Augustā. — Tee kurlmehmee
bebrni, kas no **jauna** tilš usnēmti, ari 1. Augustā
jafawed.

Zelgawā, 31. Mai 1876.

Kurlmehmu šohlas direkzija.

Superfossatu, no Packard Ipswichē

kas tē jau 15 gadus par labu atrahs un fawas
labas ihpafchibas deht jau pirmā semkohju is-
rahdiščanā 1865. gadā medalt dabuja, pahrdohd
no sehgera

P. van Dyk,

Rihgā, leelajā smilšču eelā Nr. 1.

Dabujamas wifās grahmatu bohdes:

СЛОВАРЬ

УПОТРЕБИТЕЛЬНЫЙ СЛОВЪ
И ВЫРАЖЕНИЙ

ВЪ РУССКОМЪ И ЛАТЫШЕСКОМЪ ЯЗЫКАХЪ.

Wairaf leetojāmu

wahrdū un išteikumu krahjums

Kreewu un Latweeschu walodā.

Sarakstihš no

Dimitri Mewes,

wirššohlotaja pee Rihgās pilsēhtā gimnāzjoh.

Maksa 30 kap.

Šchij wahrdnizei ir tas noluhšs, par walohdšibu
pee kreewu walodās mahzibas dereht. Wina at-
rohдахs pehz kahrtahm fastahditi wairaf bruhštee
wahrdi is ikdeenigās dšihwes, pee kam tahm noših-
mefchānānu no illatras leetas tee ar tahm pašchām
fahfedamees šalka wahrdi, fawadibas wahrdi un lah-
ritibas wahrdi nahl, zaur tam teek, kas is šchihš grab-
mataš mahzāhs, pilnigu teikumu fastahdiščana tuh-
dāln atweeglinata. Tadeht buhtu šchi grabmata it
ihpafchi preekšč teem deriga, kam wiespahrigā kara
deenessā ja-eeštahj.

Mafais

Saknu dahrsneeks,

jeh derrigi padohmi, kā wifadās dahrsu šalnes ja-
fehj, jalohpi un feemā jaglabba, sehklas ja-oubse un
t. j. pr., pehz dauds gaddu isprohwefchānās, (ar masu
aprišti un dabrja kalenderi šahh) farakstīti no
S. Kewera, Kallētunuiščas dahrsneeka.

Maksa 35 kap.

Baltijas Semkohpejs
un winna amnats.

Pehz Wabzu semmes fainneeka Ferdinānd Breitbahp
semkohpišas rakšēem latwifki farakstihš no

S. Blumberg.

Maksa 75 kap.

Abholu dahrsneeks,

jeh pilniga pamahziščana wifadus augstgus dahrja-
lohtus audfināht un loht, farakstīti no

Zahna Ehrmanna Zihgra.

Maksa 40 kap.

Kā **Paleijas Jahnis** fawu kuhščānu
lohtis. Arāju laudihm par preekščlōmi farak-
stihš no **G. S. Brasche,** Rihzes un Wabtes mah-
ziltaja. Maksa 75 kap.

Basnizas un skohlas sinas.

Weens Kungs, weena tiziba, weena kristiba.

Rahditajs: Sinas. La nomohdiba skohla. Zeenigs awischu apgahdatajs.
Kaps.

Sinas.

Kursemes laufskohlu wirskomistone us daschahm jautaschanahm deht tahm kontraktehm ar skohlotajem ir schahdu atbildu un nospreedumu isdewusi: Ruhlojoht us to lohni un teem labumeem, so waj nu pagasts jeb dsimtkungs jeb abi kohpa pasneeds un kas skohlotajam peenahkabs, ta leeta stahw us kontraktes buhschanu ar ziwil-likumigahm teesibahm, bet tomehr tai kontraktei wisas sawas punktēs un ihpafchi tanis, kas skohlotajam no sawas pufes ja-ispilda u. t. pr., waijaga no skohlu wirsneezibahm tift apspreeftai un atwehletai, un tapehz tad ari skohlotajam til ar skohlas komisiones atkaufchanu war tift usteikts un wina atstahdischana jeb atlaischana no amata pehz notifikschas usteifschanas war til notikt zaur peederigahm skohlas wirsneezibahm. Pee tam buhs ari ja-ischkir, waj ta atstahdischana jeb atlaischana noteek deht usteifschanas (weenalga waj no skohlotaja pufes jeb no ohtras pufes) jeb waj ta ir kahda par strahpi nospreesta atstahdischana us kahdu laiku jeb galigi islikichana is amata.

Konstantinopolē ta leela feneja, lepna kristiga basniza, so 1300 gadus atpakal keisars Justinians usbuhweja un to par swehto Sofijas basnizu nosauza, tagad no Turku eenahlschanas laika ir pahwehrtita par Turku basnizu jeb moscheju. Turki to eelscheeni ir stipri sagrohshjuschi, bet tomehr tee wezee, krahschnee skunstsdarbi nau wehl pagalam sapohstiti. Tahs seenu bildeš un tee skunstigees isgreesumi ir tikai pahwitefi. Rahds reisneeks, kas nupat Konstantinopolē bijis un ari scho „Mja Sofijas“ basnizu apskatijis, raksta, ka winsch ar preeku redsejis, ka weetu weetahm no basnizas feenahm welotees tee witejumi noht un warohht jau maniht tohs apafschejus gresnumus. Ta ari ta mosaic bilde „Jesus Kristus“ un ta Kristus sime schaujoht sawu wezu spohschumu zaur atbinstoscheem kolkeem jau zauri, warbuht ka sime, ka drihs Turku waldibas skohgam buhs janowelabs un tahs semes, kas zitureis kristiga spohschumā mita, lihds ar Sofijas basnizu nahks atkal atpakal kristigās rohlās.

Ta nomohdiba skohla.

Ta pirma leeta, so no katra skohlotaja war gaidiht, ir, ka winsch ir nomohdā par sewi paschu, par sawu sirdi, sawu weschanohs, sawu mehli. Gelsch skohlas un ahypus skohlas ar ziteem fateekotees, jeb klusumā ar sawejeem skohlotajam buhs buht usmanigam, ka winsch nelo neruna un

nedara, kas nau pareisi jeb nellahjabs. Kur tauj dusmahm waku, jeb atreebschanahs jeb skaudiba ir redsama, tur skohlotajs pats sapohsta sawu gohdu behnu azis. Gan taisniba, ka katram zilwekam buhs par sewi nomohdā buht, bet ari ta ir taisniba, ka schibs leetas peemirschana jeb neewehroschana ne pee weena ohtra nenes til niknūs auglūs, ka pee skohlotaja. Winsch neslahdejahs ween sewim, bet ari ziteem. No wina istureschanahs nahk swehtiba jeb netikumi us wisu pa-audsi. Tapat skohlotajam buhs ari nomohdā buht par sawu mahzibu, par winas eelschligu faturu un par winas ahrihu buhschanu un formu. Winam nebuhs nelad bes fataifschanahs nahkt stundas. Gada eesahlumā winsch isdala sawu mahzibas kursu us tahm 40 skohlas nedekahm un eet sohli pa sohlam us preekschu; kur winsch kohdu reis ateeht jeb palceel pakala no sawa usdewumā, tur tas ir labi, ka winsch to sawā grahamatā ihpafchi peesihme, jo tad winsch ari gadu pa gadam peenahks arween klahlak sawam mehrkim. Pirmajos gaddēs skohlotajs labi dara, kad winsch us stundu fataifsidamees ar diktu balsu iseeht zauri un sew prohwe ussazitees, so gribehs behnu pulkam preekschā zelt. Behzakōs gaddēs winsch ahtraki warehs likt peetiktees ar ihfalahm peesibmeschanahm un kad labi ir eemahzijeēs, skaidri stahstihht un gaischas jautaschanas preekschā zelt, tik tad winsch warehs meerā dohtees, kad to mahzamo leetu til dohmās zauri iseeht un faleek gatawu preeksch stundas. Bet bes fataifschanahs tam nebuhs nelad buht.

Kreetns skohlotajs negahda til ween ka par labu fataifschanohs us preekschu, bet ari par pakal fataifschanohs, t. i. winsch peesihme sawus eewehrojumas, kas tam mahzoht preekschā nahza. Ka katrs kaufmans wed sawu konto grahamatu, kur eenemschanas stahw pret isdohschanahm, ta ari skohlotajam der sawu grahamatu tureht, kur wina nodohms un tee peenahkumi fashmeti.

Kad skohlotajs ir nomohdā pats par sewi paschu un waldahs kreetni pats, tad winsch ari buhs derigs, tahs winam ustizetas behnu dwehseles pareisi kohpt. Tas labakais un drohschakais lihdsellis, behnus pahrsinaht, ir skohlotaja usmaniga azis. Zilweks, kas ar atwehrtahm azihm neredis un ar weschlahm aushim nedird, neder par skohlotaju. Ka skohlotajs sawu azi walka, pee tam war noredseht wina audsinaschanas kreetnibu. Dauds skohlotaji, kad tee sawas azis skohla labaki walkatu un katrā brihdi redsetu ir to masako, kas skohla noteek, tad teem dauds retaki buhtu jakerahs pee rihstes, warbuht ari nemas. Uzi ir brihnischligs spehks. (Ruhl. 22, 61, 62.)

Skohlotaja azu wara parahdahs ihpafchi eelsch tam, ka ta netiklibahm nedohd isplaukt. Kad skohlotajam daudjarahjabs un jastrahpe, tad ta ir sime, ka winsch nau deess

gan nomohdâ bijis. Jo wairaf strahpeschanas waijaga, jo sliktaka ta fkhla un jo masaf der ari tas fkhlotajis. Turpretim jo laba ta fkhla un jo leela ta fkhlotaja wehrtiba, kur wina azis ir nebehdbahm par scheggu un tahs til ko plauktoht jau sin nowaldiht. Dinters faka: „No 10 siteeneem, ko fkhlotajis isdala, peeder 9 winam pafcham.“ Schinis wahrdoos ir ari fawa pateefiba. Waj kreetna difziplina fkhla walda, to warehs ari jau is fchihm fihmehm redseht:

- 1) la behrni stahw, waj fehsh, waj zitadi fawu meefas augumu pareisi walda.
- 2) zil usmanigi turahs pa mahzibas stundahm.
- 3) is wina flaidrbalfigahm, pilnigahm un gaischahm atbildahm.
- 4) is jauka, gaischa rohkas raksta un tihribas pee wina grahmatahm un rakstu lapahm.
- 5) zil meerigi turahs preeksch stundahm un eeksch stundahm un kahda kahrtiba eet ahrâ no fkhlas istabas.
- 6) zil leels tas preeks behrneem us fkhlu un la wini pee firde nem waj nu usflawefchanu jeb smahdeschanu.

Wifas schinis leetas fkhlotajis spehj dauds dauds daricht, wainas nogreesdams un us labu mudinadams un pee tam buhs wina leelais palihgs wina azis.

2. Kahrtiba fkhla.

Stohlas istabas wiseem benkeem un galdeem waijag stahweht nefagrositeem, bet fawa jauka kahrtiba. Behrni fehsh us teem ta, ka ta lohgu gaisma kriht no kreifas pufes. Tee behrni, us kureem fkhlotajam waijaga wiswairaf uspafseht, fehsh winam wislahtak; ta ka tas wispahrakais fkhlenis fehsh pascha wina gala pa kreifai rohka un tas wissemakais fkhlenis pascha preekscha pa labai rohka.

Benku preeksch stahweem waijag par to sinaht, ka melna feenas tahsele ar wisu to labditi, kur krihts un schwamma stahw, ir pilna kahrtiba. Wineem peekriht lohgu preekschautus uswilt, lohgu atwehrt jeb aistaisiht. Wineem waijaga par to sinaht, ka fkhlas istaba nei apaksch galdeem ne zitur kur ne-atrohdahs papihra lupatas, reekstu tschaumalas, waj ahoku fehlinas waj zita kahda netihriba, wini us tam pafe, ka katrs fkhlenis sin fawu plazi flaidri tureht. Tas ir wifas fkhlas gohds, kad ta ir spohdra un tihra.

Ja kahda faneezinafchana waj pee lankahrtehm waj zitas fkhlas leetas, kas wifai fkhlai peeder, ir notikusi, tad wisupirms atbild par to flahdi tas wainigais, jeb kad tas nau atrohdams, wisi fkhleni lohpa.

Stohlas behrneem fkhlas istaba nahkoht, buhs pee durwihm us kahju notrinama fawus apawus flaidroht, lai putekki nekrachjabs fkhlas istaba. Zepures, uswalkus tee noleek eerahdita weeta. Gihmeem un rohkahm waijag tihreem buht, mateem nogludinateem.

Stohlotajam fkhla eenahkoht, wiseem fkhlas behrneem buhs pazeltees un

Stohleni, kas nokawejahs un pehz pulkstena fikhana, kamehr jau rihta paharus tur, nahk, teem buhs ahrpus durwihm nogaidiht. Kas wehl wehla nahk tam par strahpi brihdis jastahw fkhlas istaba pee durwihm.

Stohleni fehsh katrs us fawa platfscha, taifni, rohkas falizis us fawas tahseles us galda un nau brihw tahs tureht apaksch galda. Rahjahm buhs blaku pus issteptahm stahweht un newis weenai par ohtru. Wiseem buhs azis tureht us fkhlotaju. Kad us to stipri luhko, tad negadifees pallufas fawstarpigas tschulstefchana, smeeschana, kusstefchana, knaststefchana u. z. Pirms wisi nau fawas azis us fkhlotaju greesusch un fawu prahtu ta atwehru fchi, ka nu fkhlotajis war mahzibas fehllu kaisiht, nebuhs mahzibai fahltees. Saprohtams, ka fkhlmesters wifas schihis leetas katru reis nepeeprahis ar garahm runahm un eeteifchana. Ar puswahrd, ar azu pamefchanu jeb rohkas peefichanu winam waijaga sinaht par fkhlas kahrtibu gahdaht. Te ir ihpafchi ta weeta, kur fkhlmestera azis lai dara fawu darbu.

Kad nu ari weena waj ohtra brihdi fkhlmesters pazefahs no fawa platfscha, tomehr wispahrigi winam to waijaga tureht par swarigu likumu, ka winafch paleek us fawas weenas weetas, kur fkhleni azis us wina pagreesas. Schurp turp pa fkhlas istabu staigajoh newar gaidiht, ka fkhleni ilgu laiku fkhlotajam ar fawahm azihm palal lai istaiga. Meeru un klusumu til tas dohs, kam tas pascham ir. Tapehz buhs no fkhlotaja meeram isspihdeht.

(Turpmal belgums.)

Zeenigs awischi apghadatais.*)

Zuhs fawa 11ta awischi num. mums zeen. mahz. Bielenstein tehse par „Latweefchu rakstibu“ essat likufchi preekscha, reisâ fawus lassitajus usazinadami, lai tee arri fawas dohmas par to leetu isteiz. Tad eedrihtstohs ir es, ar ihseem wahrdeem fcho leetu minneht, turklaht Zuhs luhgdams, lai Zuhs schoreis wehl mannus rakstus, ja wiani Zums pawissam rahdahs kam wehrti, leekat nodrukkaht it tahdus, kahdus te redsat, ar wisseem dubbultneekem. To neluhdsohs wis kahdas leetas eeteepfchana deht; jo es labpraht gattaws ir esmu bijis, ir buhschu, tam galla spreedumampadohtees, lai arri scheem muhsu wezzeem pasihstameem, teem dubbultneekem, gallu spreesch; bet gribbetu tikkai noklausitees, waj raffees kas leezinajus, ka to dubbultneeku labbad mannus rakstus newarreis ne labbi lassiht, ne labbi saprast.

Taisamees tohs dubbultneekus atmeht. Bet kalabbad? kahds labbums buhs mums winnus atmettuscheem, kahds sliktums, winnus paturrejuscheem?

Te nu zitti rakstneeki fchkeet eewehrojusch, ka Latweetim ne-effoht tahda wat mehle, kahda Wahzeetim; kad schim,

*) Kapehz schis rakstis agraka ortografija, to lastajt is pascha ta raksta dird. Negridam leegt, ka teem eemsteem, ko zeen. Brasche tehws tur zel, ir fawa wehrtiba un pateizam par doschu no teem padomeem. Tomehr wifu lohpa fanemoht newaram zitadi spreesch, ka muhsu tagadeja, pahraunota ortografija nau fohlis atpata, bet ir fohlis us preekschu. Nedazija.

lai buht tai Wahzu wahrda „Kappe“ skannoht muttè diwi p, tad Latweetim tai wahrda „kappi“ weens patè p tiklai effoht dsirdams. Bet tas tatschu teescham naw tà. Ne Wahzeetis, ne Latweetis, to p to diwju silbu starpà schaudams, neplabta fawas luhpas diwireis, bet tiklai weenureis.

Tad greefism to lectu zittadi un fazzisim: Wahzeescham mehle no ta starpneela p to weenu pufsi schkier, pee tahs pirms silbas, to ohtru pufsi pee tahs ohtras; bet Latweescham mehle winnu schkier wesselu pee tahs ohtras silbas. Bet ir tè atkal drohschi fallu latram: Tas naw tà! — Sinnams, kad kahdam pawahjam, woi nu teifschu lassitajam, woi runatajam, weena alga, noprassisim, lai winsch rahmi lai buht tohs wahrduè „kappi“, „metta“, „pelle“ schkier us silbham, tad warbuht weens schkier ka-pi, me-ta, pe-le, ohtrè kap-i, met-a, pel-e; bet treschais wairaf ar si x nu runnadams, prohti wairaf eewehrojis, lo mutte darra runnajoht, skaidri gaischi, lihds ar latru Wahzeeti, kas ar sinnu runna, schkier kap-pi, met-ta, pel-le, tà kà kla-

weeretajis, fawàs nohtès redsedams, to c tast

tai preefschejà taktè peespeedis, winnu wehl tai ohtrà taktè turr peespeestu, zil ilgi waijaga. Gfmu to lectu wiffadi isprohwejis, tiklu Wahzeetim, kas Latweeschu wallodu nepratta, zittus wahrduè, lo Latweetis, no dubbultneeku atmeschanas wehl neneela nedfirdes, winnam fazzija preefschà, usrakstih; un Wahzeetis wiffus tohs wahrduè, fur lihds schim dubbultneekus liklahm, raddahs riktigi ar dubbultneekem rakstijis. Woi tad nu Wahzeetim neween fawada mehle, bet arridsan fawadas ausis buhtu radduschahs? Retizzu. Saliktòs wahrduè, kà „pamahte“, „farunnah“ u. t. j. pr., tur gan neweenam neschaupees prahtà un neweenai mehlei neweddises, to m un to r par pufsi schkier pee tahs preefschejahs silbas; til pat arridsan tai wahrda „pahreet“ neweens neschkier to r pee ta eet klast; tee irr salikti wahrdi, un latram no teem wahrdeem, kas par weenu paschu wahrdu salikluschees, irr, tà falloht, faws ihpats rehkuents. Bet nesaliktòs wahrduè, fur pee tahs faknes silbas, kas til Wahzu til Latweeschu wallodà arween arridsan par tahm zittahm silbham jo flakti tohp faukta, kahda atwaffas silba peeleekahs klast, schi atwaffas silba pee fawas faknes naw wifs tà kà peelippufi ween, bet ar winnu kà sa-augt fa-augufi lohpa, kà eelsch dshwas meefas pants eelsch panta kerrahs, un mehle, ir negribedama, tahs faknes-silbas galla-neskanni arween va pufsi schkier tai faknei, par pufsi tai atwafai. Pee garrahm faknes silbham mehls to sinnams til gaischi nefadsirdam; to faknes silbu iswellkoht garru, mehle no waktas fataisahs us ta galla-neskanna issaukschanu un rahdahs, kà winna scho wesselu atwehl tai atwaffai, un tapehz arridsan nekuras tautas rakstà garras silbas galla-neskannis netohp redsiehts dubbultohts. Bet fur ween ta flakta silba gallà weenu paschu neskanni turr un reisà ir ihfa, tur arri wiffu wallodu rakstà schis galla-neskannis teel dubbultohts, newis tapehz, kà mehle winnu diwireis fauz, bet par sismi, kà winsch abahm silbham peederr. Tiklai tàs wallodàs, fur

tas flaktums nepaleef wifs, tà kà Wahzu un Latweeschu wallodà arween pee tahs faknes silbes, bet woi arween rohnahs pee tahs beidsamahs silbas, kà Franzuschu wallodà. woi atkal lehka no weenas silbas us ohtru, kà Kreemu wallodà, tur tohs dubbultneekus til dauds neredis; bet ir tad, lai tiklai tas flaktums atlezz atpallat us to ihfu faknes silbu, tas dubbultneeks ir klast, p. pr. КОНЬ, КОНЯ, КОНЬНЫЙ. Bet tas stribdinsch par to lectu mannim ihsti rahdahs tikpat neweetà, kà kad gribbetum par to stribditees, kurram lambaram ta seena peederr, kas diwi lambarus weenu no ohtra schkier. Tiklai teem, kas Latweetim schkeet zittadu mehli usgahjuschi, ne Wahzeetim, par peerahdischanu, kà winneem buhs missejees, peeminneschu wehl, kà, brihnumi! jau fenn zitti Wahzu rakstneeki schkitta fawai wallodai to paschu fawadibu atradduschu, lo zitti Latweeschu rakstneeki taggad fawejai schkeet usgahjuschi, un arri tairajahs tohs dubbultneekus atmetst; tomehr lihds schim wianni wehl kahjeni.

Bet buhs deewegan par to lectu runnachts. Tiklai ihsti wehl minnesim, kas mums gaidams, tohs dubbultneekus atmettuscheem?

Zitti teiz: Behrni jo lehti eemahzisees lassih. Tè fallu: Retizzu, kà behrni jo lehti eemahzisees to wahrdu „matti“ riktigi faukt, bohkstabeerejuschi m..a.., ma, t..i, ti, nekà bohkstabeerejuschi m..a..t, mat, t..i, ti.

Zitti warbuht minnehs, kà tohs dubbultneekus atmettoht, rakstijam peetaupisees darbs, papihrs, tinte. Tè fallu: To teesu darba, papibra, tintes simtkahrtigi peetaupitum, neekus pamesdami nerakstius!

Zittus labbumus pateesi nemahku fadobmaht. Kad turprettim mannim prassitu, lai peerahdu kahdu nelabbumus, tad to jo drihs usnemmohs. Minneschu pirms: Mehls pagruhtinasim tai wezzai pa-audsei to jauno rakstu lassischanu, un atkal ohtradi, tai jaunai pa-audsei to wezzo rakstu lassischanu. Sinnams, kas dauds lassa, tas drihs eemannisees tohs wahrduè riktigi issaukt; bet teem, kas tiklai fwehtwakkareem fawu pehz wezzahs wihses drukkatu bibbeli un dseefmu grahmatu, un tad wehl, lai buht kahdas awises rohtà nemm, teem daschadi juks. Minnesim wehl ohtru: Daschs teikums mums tai ahtrumà nebuhs saprohtams. Rakstischu: lo winsch tur tur? Tur winam ir ir — —, wel jel u. t. j. pr., tad tatschu schee wahrdi lassitajam nebuhs til drihs saprohtami, kà kad es buhtu rakstijis: Ko winsch tur turr? Tur winam irr ir (gohwis, ir sirgi), well jel (to bakki) u. t. j. pr. Minneschu trescho: Tohs dubbultneekus atmesdams dabbuschu daudsreis saplohsicht gabalds, lo mehle zeeti wakke weenà gabalà paturamu, prohti to faknes silbu. — kà? — Kad attiksees mannim, lai buht lihniyas galà pirmo silbu us to weenu lihniyu likt, ohtro atkal us ohtro lihniyu, ar kahdu sinnu tad to neskanni, lo mehle prassa, tai faknei, schkierchu tai atwaffas silbai? ar kahdu sinnu schkierchu, lai buht to wahrdu „mettu“, me-tu, un ne labba met-u, un wiffulabbaki met-tu, labbi sinnadams, kà tas „t“ wairaf peederr tai faknei, ne tam atwaffas u? Minneschu zetturto: Ja atmettisim it wiffus dubbultneekus, tad jau teescham dauds wahrduè mehlei it prettim darritum, kà mahz. Bielenstein 17tà tehse pee-

rahdijs, ja atkal zittōs atmettam, zittōs paturram, tad, ja ne wisseem, tatschu muhsu lauwa skohlas-behrneem besgalla galwas grohsichanas uskrausim, winneem prassidami, lai isdibbina, fur weens nesflannis par ohtru pahrwehrtēes, kusch briedigs, kusch azzumirkliges, kusch wahrds no fenneem laikeem, kusch nule tiklai no Wahzu wallodas Latweeschu wallodā eeklibdis; un — sinnama leeta — jo raibi un smalki tee raksta likkumi isauisti, jo winni nederr pee ne-behdneeka skohlas-behrna sawaldischanas. Pee tam wehl — jo es wairak ar Latweeschu wallodu eepasichstohs, jo es redsu, zil klahstjas raddineezes Wahzu un Latweeschu wallodas ir kohpā; un tad mehs gribbetum wiffus tohs wahrdus skaitiht, kas no tahs paschas faknes ir weenai, ir ohtrai irr ee-augusch, mums buhtu dauds darba. Minnesim beidsiht wehl peekto nelabbumu: Mehs pagruhtinajam tik Wahzeetim Latweeschu wallodas eemahzischanohs, tik Latweetim Wahzu wallodas eemahzischanohs; jo lihds schim Wahzeetis tohs wahrdus „nammi, matti, tucreht“ u. t. j. pr., un Latweetis atkal tohs Wahzu wahrdus „Knabe, Leben, treten“ bes kahdas eestahstischanas mahzeja riktigi islassiht; bet kad tee dubbultneeki buhs atmetti, tad Wahzeetim weddisees faukt: nahmi, mahti, tuhreht; un Latweetim weddisees faukt: Knabe, Leben, treten. Tohs pusskannus j un w, to swepstetaju s, tohs schmahzejus sch, sch un tsch, — tohs sinnamō nekurrā rakstā nedubbulto, zaur to, ka winni jau paschi no fewis us wiffahm pusschm klibst.

Par to garruma sihmi buhtu mannas dohmas: Baturefim to sihmi h. Winna irr aprasta un rakstoh dauds wairak pa rohli, nekā sribhe, ko tam paschflannim leekam wirsū. Par libbelsi winna tiklai nepeprattuscham skohlmeisteram warretu buht. Tiklai ja wianu gribb atmetti pee ta o, un schim (ihstenam) dubbultneekam zittas garruma sihmes nelikt, ka tiklai tai weetas-lohziijuma galla-silbā to ^, tad es labprahht buhtu ar meeru; jo o lihds ar ee, ai, ei, au, no buhschanas ir garfch, un wianam tik pat kā scheem, garruma sihmes newaijaga. Augschgalleeschu labbad kasi woi waijadsetu to riktigo rakstu grohsiht; un teem ahrsemmes wahrdeem, fur ihfs o skann, warretu, ja it gribb, appalu o druckahht. Par teem paschflanneem a, e, i, (o), u warrbuht skohlas-behrneem peetiktu tas ihfs lassischanas likkums: Kad winneem h stahw blakku jeb kad winneem galla-silbās juntinsch ^ rohnahs wirsū, tad fauz winnus garrus; bet zittadi fauz winnus aissflehgās silbās ihfūs; atwehrtās silbās widdus mehrā; un atkal pee rakstischanas, bes ta grunts likkuma: Raksti, kā tu dsirdi un teizi, wehl warrbuht schis: Leez winneem garruma sihmi klahht wiffās garrās faknes silbās un wiffās garrās galla silbās, prohti kad schim tas juntinsch ^ naw leekams, un tad winnas ir pateesi galla silbās; raksti zilwehts, gohdihgs u. t. j. pr.; bet neraksti wairahht, ahtrahht u. t. j. pr., jo schēe wahrdi irr struppinati, un kihsti waijadsetu winnus ir teikt ir rakstihht wairaki, ahtraki, u. t. j. pr.

Wehl zittas kahdas sihmes teem paschflanneem woi peelikt, woi uslikt. — lai winnas arri grammatikās un wahrdu

grahmatās wehl jo leetajamas, tomehr pehz mannam dohmahm lassamās grahmatās pawiffam buhtu pee mallas leekamas. Sinnamō ne tas a, ne tas e, ne tas i u. t. j. pr. nesflann wiffōs wahrōs weenahds. Sauz ahra un ahdere, dehls un dehle un dehlijs, fliht (uwpē) un fliht (no krehfla), tad fadsirdeft, ka tas paschikannis weenā wahrdā skann wairak tā kā pantains, ohtrā wairak kā weenmullis. Bet pee tahdahm sawadibahm zilko nepeprattuschēem ausis dauds labbas skohlmeisterenes ne azzis. Augschgalleetes, lai arri no pa-auschu pa-auschm grahmatā redsejis „lobō garō“, tomehr runna „lobō gorō“, jo kamehr wianam azzis rakstā rahdijuschas labu garu, ausis wianam tuhkstoschreis fadsirdejuschas lobbus gorrus.

Weidsiht tiklai wehl to fazzischu: Mannim lohti buhtu schehl, kad muhsu lihdschinnigais Latweeschu raksts zilko dischi taptu grohsihts zittadi. Neschkeetu teescham fewi leelu wallodu sinnataju effam; tomehr zil ween sweschas wallodas esmu pahroschnojis, drohschi to warru fazzihht, ka nekahdai zittai wallodai, ir Wahzu walloda nē, tik skaidru un pehz kautas mehles iskohyptu rakstu ne-esmu usgahjis, kā Latweeschu wallodai. Ja tu, mihtais lasitajs, patō to gribbi isprohweht, tad leez kaut kahdam ahrsemneekam, kas tiklai gan tohs bohstabus pasihst bet Latweeschu wallodu wehl ne muhscham naw dsirdejis, Latweeschu grahmatu preekschā, tu teescham dauds mas saprattih, ko winsch lassa. Bet leez tu, lai buht Franzuschu jeb Anglu grahmatu tahdam preekschā, kas ne Franzuschu ne Anglu wallodu neproht, tu teescham redsefi, ka winsch tohs wahrdus tā fauldams, kā tee bohstabi rahda, wairak nau-dehs pehz kakkō, un kusk pehz nagges, nekā winsch buhtu runnajas pehz Franzuscha jeb Angla. Sawus rakstus un zeen. mahz. Bielenstein tehses wehl par ohtru reisi islassidams zauri, gan redsu, ka dauds weetas ar scho kreetnu Latweeschu wallodas kohpeju, sawu mihtu draugu, nesa-rimu wifs us tahm paschahm pehdahm. Bet — kas par to! Rakstu karrā tiklai teeputeem zekahs eenais, un asinis netekt!

G. Brasche.

R a p s.

Kapā atrohn firmgalwis
Sewim weeglu dufu,
Preezigais kā behdigais
Abi paleek klusu.

Raps ir wahrte, kury ja-eet
Wifeem, wiseem zauri,
Us to ihstu mahju weel',
Turp us winu fauli.

Lai ikweens tad puschu sprausch
Mihko kapa weetai
Teem par peeminu, kas fnausch,
Tur lihds leelai deenai.

B. Olmann.